

Yhteisöllisen oppimisen ohjaaminen teknologiatuetuissa ympäristöissä

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnittelu eri
koulutusjärjestelmissä

Essi Vuopala, yliopisto-opettaja

Oppimisen ja koulutusteknologian tutkimusyksikkö (LET)

<http://let.oulu.fi>

UNIVERSITY of OULU
OULUN YLIOPISTO

Työskentelyn eteneminen:

1. Lyhyt kertaus: Mitä on yhteisöllinen oppiminen?
2. Artikkeeliin tutustuminen: Verkko-opettajan rooleja
3. Ryhmätyöskentelyä
4. Yhteenvetoa
5. Lisälähteitä

Mitä on yhteisöllinen oppiminen

- Yhteisöllisestä oppimisesta puhuttaessa korostetaan ryhmäprosessien vaikutusta **yksilön** oppimiseen.
- Yhteisöllisyydestä
  - Yhteisöllisyys voidaan nähdä tilana, jossa yhteisön jäsenet luovat yhdessä uutta tietoa (esim. Baker, 2002).
  - Yhteisöllisyys voidaan määritellä myös yhdeksi vuorovaikutuksen erityismuodoksi. Se viittaa ryhmän jäsenten keskinäiseen sitoutumiseen yhteisen ongelman ratkaisemiseksi tai uuden tiedon tuottamiseksi. Tämä edellyttää ryhmäytymistä. Yhteisöllisen tiedonrakentelun tavoitteena on saavuttaa **kollektiivinen ymmärrys** käsiteltävästä asiasta. (Lipponen, 2002.)

- Yhteisöllisyyden toteutuminen edellyttää, että oppimistehtävät antavat tilaa neuvottelulle. On esimerkiksi havaittu, että avoimet kysymykset kannustavat neuvotteluihin ja pohdiskeluihin paremmin kuin faktakysymykset. (Dillenbourg, 1999.)

- Keskeistä yhteisöllisessä oppimisessä on, että oppijoiden välisen vuorovaikutuksen kautta luodaan uutta tietoa jo olemassa olevan tiedon välittämisen sijaan.

Yhteisöllisen oppimisen ydin on yhteisen ymmärryksen ja jaettujen merkitysten rakentamisessa

vuorovaikutuksessa toisten oppijoiden kanssa. Tämä edellyttää oppijoiden sitoutumista jaettuun toimintaan ja yhteisiin tavoitteisiin.

- Yhteisöllisen oppimisen tilanteissa oppijoilla on mahdollisuus sitoutua toimintoihin, jotka voivat laukaista oppimisen mekanisme. Esimerkiksi oppijan selittäessä opittavaa asiaa muille, hän ulkoistaa omaa ajatteluaan ja artikuloi tietoa, mikä voi tukea hänen omaa oppimistaan. (Häkkinen & Arvaja, 1999.)
- Perinteisesti tieto ymmärretään ensisijaisesti yksilön saavutuksena sekä perusteltuna ja totena uskomuksena. Tieto voidaan nähdä kuitenkin myös ryhmän yhteisenä kehittelyprosessina ja pyrkimyksenä ajatusten edelleen kehittämiseen. **Tieto ei ole kumuloituvaa vaan jatkuvasti kehittyvää.**

Ryhmätyöskentelyä

- Pohtikaa, mitkä ohjaajan roolit ovat erityisen keskeisiä suunnitellessanne opetusta perusasteelle/lukioon/ammattilliseen koulutukseen/korkeakoulutukseen? Miksi?
  - Tarkastelkaa kysymystä esim. oppijaryhmän, opetussuunnitelman, opetuksen tavoitteiden ja opetuksen sisällön näkökulmista
  - Pohtikaa erityisesti ohjaajan organisaattorin roolia (s. 230-231): kuinka tarkasti ohjaajalla on tarkoituksenmukaista etukäteen 'käsikirjoittaa' opintojakson eteneminen (aikataulutus, tehtävänannot, ryhmien muodostaminen, materiaalit jne.)

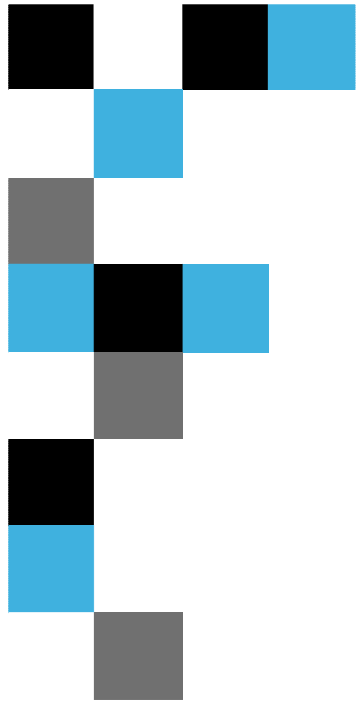

Yhteisöllisen oppimisen ohjaaminen

Ohjauksen eri tasoja

Ohjauksen eri tasot virtuaalisessa oppimisympäristössä (Ligorio & al. 2005, Lund, 2004)

1. Pedagoginen taso

- Opiskeltavaan sisältöön liittyvä ohjaus.
- Ohjauksen muodot mm. palautteen antaminen, ohjeistukset, kysymysten esittäminen, yhteenvedojen tekeminen, lisämateriaalien tarjoaminen.

2. Sosiaalinen taso

- Opiskelijoiden välisten suhteiden (ryhmäytymisen) tukeminen, ryhmähengen luominen.

3. Hallinnollinen taso

- Ohjaaja huolehtii, että toiminta pysyy yleisten tavoitteiden suunnassa.
- Ohjauksen muodot mm. kurssitehtävien ja keskusteluiden ohjaaminen ja koordinointi ([pedagoginen malli](#))

4. Tekninen taso

- Opiskelijoiden perehdyttäminen oppimisen tukena käytettävään teknologiaan.
- Oppimisympäristöön liittyvien teknisten kysymysten ratkaiseminen.

Ohjauksen tasot Järvelän (2004) mukaan

1. 'Instructional scaffolding'

- Minimaalisen avun periaate, ohjauksen asteittainen häivyttäminen ja oppijan kasvava vastuu omasta oppimisestaan.
- Keskeinen ohjauksen kysymys: Kuinka luoda konteksti ja oppimistavoitteet jotka edistävät yhteisöllistä työskentelyä?

2. 'Cognitive scaffolding'

- Yhteisöllistä oppimista edistävien mekanismien tukeminen (mm. kognitiivinen konflikti).
- Keskeistä sosiaalinen vuorovaikutus

3. 'Motivational scaffolding'

- Ohjaajan tuettava oppijaa näkemään oppimistavoite arvokkaana ja tavoiteltavana.

Pedagoginen malli

- Pedagoginen malli ohjauksen tukena
  - Yhteisöllistä työskentelyä voidaan tukea erilaisin pedagogisin mallein, jolloin työskentely vaiheistetaan yhteisöllistä oppimista tukevaksi. Pedagogisella mallilla viitataan teoriaperustaiseen jäsennykseen oppimisprosessin etenemisestä. (Jermann, 2004.)
  - Vaiheistamisen tavoitteena on tukea yhteisölliseen oppimiseen johtavaa vuorovaikutusta ja luoda ihanteelliset olosuhteet oppimiselle suunnittelemalla ja 'käsikirjoittamalla' yhteisölliset oppimistilanteet (oppimistehtävä, aikataulu, materiaalit, ryhmä, resurssit) ennen oppijoiden välisen vuorovaikutuksen alkua. (Barron, 2000; Jermann, 2004).
  - Yhteisöllinen työskentely voi olla väljästi vaiheistettua, jolloin oppimistavoite on avoin tai tiukasti vaiheistettua, jolloin oppimistavoite on ennalta määrätty. (Jermann, 2004.)

Yhteenvetoa

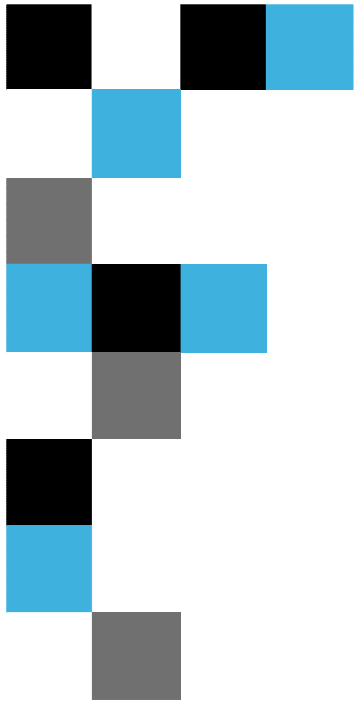
- Yhteisöllisen oppimisen mahdollistaminen on haastavaa.
- Ohjauksen näkökulmasta yhteisöllisen työskentelyn onnistumisen kulmakivenä on huolellisesti suunniteltu pedagoginen malli.
- Keskeistä myös ryhmän muodostaminen.
- Rohkaiseva ja aktiivinen tuutori kannustaa ryhmää työskentelemään yhdessä! (”liian” aktiivinen tuutori?)

Lähteitä

- Lund, K. (2004). Human Support in CSCL. What, for Whom, and by Whom? In Strijbos, J.W., Kirschner, P. A., & Martens, R. L. (Eds.) *What we know about CSCL. And Implementing it In Higher Education*. Boston, Mass: Kluwer Academic Publishers (pp.167-198).
- Järvelä, S., Häkkinen, P., Arvaja, M. & Leinonen, P. (2004). Instructional support in CSCL. In Strijbos, J-W., Kirschner, P. A., & Martens, R. L. (Ed.) *What we know about CSCL. And Implementing It in Higher Education*. Boston, Mass: Kluwer Academic Publishers (pp. 115-139).
- Matikainen, J. (2003). Oppimisen ohjaus verkossa. Helsinki: Palmeni-Kustannus.
- Tella, S., Vahtivuori, S., Vuorento, A., Wager, P. & Oksanen, U. (2001). Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Helsinki: Edita Oyj.

KIITOS!

essi.vuopala@oulu.fi

UNIVERSITY of OULU
OULUN YLIOPISTO

